

સૂચના: (1) અધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

All questions are compulsory

(2) અધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

All questions are carry equal marks.

1. નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર શ્લોકોનો આવશ્યક નોંધ આપી અનુવાદ કરો:

14

- (1) નારાયણં નમસ્કૃત્ય નરં ચૈવ નરોત્તમમ્ ।
દેવીં મરસ્વતીં વ્યાસં તતો જયમુદીરયેત્ ॥ 1-2-4 ॥
- (2) ઋગ્યજુઃ સામાથર્વાખ્યા વેદાશ્ચત્ત્વાર ઉદ્ધૃતાઃ ।
ઇતિહાસપુરાણં ચ પશ્ચમો વેદ ઉચ્યતે ॥ 1-4-20 ॥
- (3) વશ્ચિતોઽહં મહારાજ હરિણા બન્ધુરૂપિણા ।
યેન મેઽપહૃતં તેજો દેવવિસ્માપનં મહત્ ॥ 1-15-5 ॥
- (4) તાવત્કલિર્ન પ્રભવેત્ પ્રવિષ્ટોઽપીહ સર્વતઃ ।
યાવદીશો મહાનુર્વ્યામાભિમન્યવ એકરાટ્ ॥ 1-18-5 ॥
- (5) દક્ષાય બ્રહ્મપુત્રાય પ્રસૂતિં ભગવાન્મનુઃ ।
પ્રાયઃચ્છદ્યત્કૃતઃ સર્ગસ્ત્રિલોક્યાં વિતતો મહાન્ ॥ 4-1-11 ॥
- (6) કૃત્વોરૌ દક્ષિણે સવ્યં પાદપદ્મં ચ જાનુનિ ।
વાહું પ્રકોષ્ટેઽક્ષમાલામાસીનં તર્કમુદ્રયા ॥ 4-6-38 ॥
- (7) અહો તેજઃ ક્ષત્રિયાણાં માનમ્ભગ્મમૃણ્યતામ્ ।
બાલોઽપ્યયં હૃદા ધત્તે યત્સમાતુરસદ્વચઃ ॥ 4-8-26 ॥
- (8) અલં વત્સાતિરોષેણ તમો દ્વારેણ પાપ્મના ।
યેન પુણ્યજનાનેતાનવધીસ્ત્વમનાગસઃ ॥ 4-11-7 ॥

અથવા

1. પુરાણં પશ્ચ લક્ષણમ્ ભાગવતપુરાણના સંદર્ભમાં ચર્ચો. 14
2. ભાગવતપુરાણ પ્રમાણે વિપ્રાણા અવતારોનું વિસ્તૃત વર્ણન કરો. 14

અથવા

2. પરીક્ષિતનું અનશન-વ્રત અને શુક્રદેવજીનું આગમન લખો. 14

3. ભાગવતપુરાણાનુસાર મહાદેવને મળેલો દક્ષશાપ વર્ણવો. 14

અથવા

3. ભાગવતપુરાણમાં વર્ણિત વેનરાજની કથા સવિસ્તર ચર્ચો. 14
4. ભાગવતપુરાણ મુજબ પરીક્ષિતે કરેલો કલિનિગ્રહ વર્ણવો. 14

અથવા

4. ભાગવતપુરાણ પ્રમાણે પૃથુચરિત્ત્મ આલેખો. 14
5. નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. 14

1. ભાગવત પુરાણમાં કુલ કેટલા સ્કન્ધ છે ?
2. ચાસ્ક નિરુક્તમાં પુરાણ શબ્દની કઈ વ્યાખ્યા આપે છે ?
3. ભાગવતપુરાણમાં શ્રીકૃષ્ણનું દ્વારકાગમન કયા સ્કન્ધના કયા અધ્યાયમાં આવે છે ?
4. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણેવચ્છ કોના પુત્ર હતાં ?
5. ધર્મ કયું રૂપ ધારણ કરીને એક પગે ભ્રમણ કરી રહ્યો હતો ?
6. બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશના વાહનના નામ ક્રમશઃ જણાવો.
7. મીમાંસકો પરમાત્માને શું કહે છે ?
8. દ્રુપે પૃથ્વી પર કેટલાં વર્ષો સુધી શાસન કર્યું હતું ?
9. રાજા અંગના પુત્રનું નામ જણાવો.
10. ભગવાન મનુની પુત્રી પ્રસૂતિના લગ્ન કોની સાથે થયા હતા ?
11. ચાર યુગના નામ જણાવી વેદ વ્યાસનો જન્મયુગ લખો.
12. ભાગવતપુરાણ મુજબ રજોગુણ કરતા સત્ત્વગુણ શ્રેષ્ઠ છે ? શા માટે ?

પ્રશ્ન 01 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રો સાનુવાદ સમજાવો.

(14)

1. આન્વીક્ષકી ત્રયી વાર્તા દણ્ડનીતિશ્ચેતિ વિદ્યાઃ ।
2. અર્થ એવ પ્રધાન ઇતિ કૌટિલ્યઃ; અર્થમૂલૌ હિ ધર્મકામાવિતિ
3. સ્વધર્મકર્માભિરતો વર્તતે સ્વેષુ વેશ્મસુ ॥
4. પ્રત્યક્ષપરોક્ષાનુમેયા હિ રાજવૃત્તિઃ ॥

પ્રશ્ન 02 કૌટિલ્યકાલીન રાજનીતિનું સ્વરૂપ (રાજ્યવ્યવસ્થા)

(14)

(અથવા)

ભારતીય રાજનીતિનો ઉદ્ભવ, વિકાસ અને સ્વરૂપ

પ્રશ્ન 03 વિનયાધિકરણના પ્રમુખ મુદ્દાઓને તમારા શબ્દોમાં આલેખો.

(14)

(અથવા)

આચાર્ય કૌટિલ્યના અર્થશાસ્ત્રની વર્તમાન સમયમાં પ્રાસંગિકતા આલેખો.

પ્રશ્ન 04 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(14)

1. આચાર્ય ચાણક્યનો પરિચય.
2. અમાત્યનિયુક્તિ વિમર્શ.
3. મંત્રી - પુરોહિત નિયુક્તિ.
4. અર્થશાસ્ત્રમાં નિરૂપિત ઉપધાઓ ચર્ચો.

પ્રશ્ન 05 એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર લખો (ગમે તે સાત)

(14)

1. આચાર્ય શુક્રાચાર્યના અનુયાયીઓ વિદ્વાનો કઈ કઈ વિદ્યાને માને છે?
2. ચાણક્યના ગ્રંથોના નામ જણાવો.
3. મધ્યમ અથવા નિકૃષ્ટ મંત્રી કોને સમજવો જોઈએ?
4. સોમદેવસૂરીના ગ્રંથનું નામ જણાવો.
5. આચાર્ય કૌણિપદન્ટ કયો મત સ્વીકારતા નથી.
6. વૈદેહક ગુપ્તચરનું લક્ષણ જણાવો.
7. ષડરિપુ કયા કયા છે?
8. હેમચંદ્રસૂરીએ કૌટિલ્ય શબ્દને કેવીરીતે સમજાવ્યો છે?
9. કયા રાજાઓ કામવશ થઈને નાશ પામ્યા?
10. ચાણક્યે કયા વંશનો નાશ કર્યો હતો?

~~~~~